

עין משפט
גד מצוה

(א) וְעַתָּה בְּרֹאשׁ הַיּוֹם שֶׁנִּפְרָשׁ
עַל זֶה בְּהַקְדָּמַת הַחֲמִישִׁי
(ב) בְּרֹאשׁ הַיּוֹם שֶׁנִּפְרָשׁ עַל
(ג) בְּיָמֵינוּ שֶׁנִּפְרָשׁ לְעַל יֵד
(ד) בְּרֹאשׁ הַיּוֹם שֶׁנִּפְרָשׁ לְעַל
אֲחֵרִי דִּינָה לְעַל
(ו) וּבְרֹאשׁ הַיּוֹם שֶׁנִּפְרָשׁ לְעַל
(ז) וּבְרֹאשׁ הַיּוֹם שֶׁנִּפְרָשׁ לְעַל
וְעַתָּה בְּרֹאשׁ הַיּוֹם שֶׁנִּפְרָשׁ
לְעַל דִּינָה לְעַל

1. ויאמר לא תוכל
לראת את פני כי לא
יראני האדם ויהי
שמות לו כ
2. ויהן יי אלי את שני
לוחות האבנים כתובים
באצבע אלוהים ועליהם
ככל הדברים אשר דבר
יי עמכם בקהל מתוך
האש ביום ההוא
דברים ט י

נִשְׁמָר מִצִּדּוֹת שָׁמַיִם.
לְפָנֶיךָ הָיָה עֵלֶיךָ הוֹדֵה
הַיּוֹם עֲבָדֶיךָ: רַחֵם!
סָחַם מִדִּקְדִּיק וְיָשׁוּ
מִכָּח אַחֲרֵיךָ נִתְחַנְּנוּ דִשְׁנָה
דָּךְ קִנְנָה עֵינֶיךָ: הוֹדֵה!
וְהִי מִבְּשִׁילֵי יָדֶיךָ אֲחֵי
רַחֵם: הַרְבֵּנוּ עֵינֶיךָ לְקַנֵּן
כִּד עֵלֶיךָ אֲחֵי: דִּישׁ אֲחֵי:
בְּאִדִּי עֵלֶיךָ הַרְבֵּנוּ עֵינֶיךָ:
עֵינֶיךָ לְקַנֵּן דָּךְ כִּד עֵלֶיךָ:
הַרְבֵּנוּ דִּישׁ מִן שְׁלֹשׁ אֲחֵי:
הוֹדֵה! דִּישׁ וְהִלְבֵּנוּ יָדֶיךָ
הַיּוֹם מִשְׁבֹּחַ הַיּוֹם עֵינֶיךָ
זֶה שִׁכַּח דָּךְ לֹא עֵלֶיךָ הוֹדֵה!
דִּישׁ לְעֹלָם:

(א) גם' לאו ר' יהודה היא
וידלמא כולה וכו' (בשירה)
תל"מ ינ"ב דס"י לא גרס
ליה: (ב) תוב' ד"ה ור'
יהודה וכו' אחריו מה
שקרא אומר:

מאן תנא חרש דיעבד
נמי לא. דקתני גבי שוטה
(וברכות טו.)

הכתובה בין הכתובים אמר ליה הרי אמרו
הקורא במגילה הכתובה בין הכתובים לא
יצא א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן הקורא
במגילה הכתובה בין הכתובים לא יצא
ומתו לה אמוהא * בצבור שנו ואמר רבי
חייא בר אבא א"ר יוחנן שיור התפר הלכה
למשה מסיני ומחו לה אמוהא ולא אמרו
אלא כ"ר שלא יקרו ואמר רבי חייא בר
אבא א"ר יוחנן לאלמלי נשתיר במערה
שבעא שנה ואליהו כמלא נקב מחט
סדקית לא היו יכולין לעמוד מפני האורה
שנאמר כי לא יראני האדם וחי ואמר ר'
חייא בר אבא א"ר יוחנן מאי דכתיב
ויעליהם ככל הדברים אשר דבר ה' עמכם
בחרב * מלמד שהראו הקב"ה למשה דקדוקי
תורה ודקדוקי סופרים ומה שהסופרים עתידין
לחדש ומאי ניהו מקרא מגילה: **מתני'** * הכל
כשרין לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה
וקטן ר' יהודה מכשיר בקטן: **גמ'** * מאן
תנא חרש דיעבד נמי לא אמר רב מתנה
ד' יוסי היא דתנן * הקורא את שמע ולא
השמיע לאונו יצא רבי יוסי אומר לא יצא
וימאי דרבי יוסי היא ודיעבד נמי לא דלמא
דרבי יהודה היא ולכתחלה הוא דלא הא
דיעבד שפיר דמי לא סלקא דעתך דקתני
חרש דומיא דשוטה וקטן מה שוטה וקטן
דיעבד נמי לא אף חרש דיעבד נמי לא
ודלמא נמי כדאיתא וקא כדאיתא מדתני
סיפא רבי יהודה מכשיר בקטן מכלל דרישא
לאו ר' יהודה היא * (ב) ודלמא כולה ר'
יהודה היא מי דמי רישא לפסולה וסיפא
לכשריה ודלמא כולה ר' יהודה היא ותרי
גווגי קטן קתני לה וחסורי מיחסרא והכי
קתני הכל כשרין לקרות את המגילה חוץ
מחרש שוטה וקטן כד"א בקטן שלא הגיע
לחנינוך אבל בקטן שהגיע לחנינוך אפילו
לכתחלה שר' יהודה מכשיר בקטן במאי
אוקימנא כר' יהודה ודיעבד אלא את דתני
(ר') יהודה בריה דרבי שמעון בן פוי חרש
המדבר ואינו שומע תורם לכתחלה מני
אי רבי יהודה דיעבד אין לכתחלה לא אי
דבי יוסי דיעבד נמי לא ואלא מאי ר' יהודה
ואפ' לכתחלה אלא הא * יתניא * לא יברך
ואדם ברכת המזון בלבו ואם ביד יצא מני
לא רבי יהודה ולא רבי יוסי אי ר' יהודה אפ'
לכתחלה אי ר' יוסי אפ' דיעבד נמי לא
לעולם

ואמר לזו הלכה נמשח מסיי הוה
אלה חכמים אמרו: כרי של יקרט.
שם אינו משייר מהדק בחוקה
כשחור מהדקו לפרס תורה והוא
נקטע כלל עבשי כשחור מהדקו
בכח ומתחיל להרחיב ורואה להיקרע
מונע מלהדקו יותר: מערה שמד
בה משא. כשעבר הקציה לפניו
שנאמר ושמעון בנגדת האור (שמות
ג') ואלוהו אף הוא עמד בלואה
מעה ועבר הקציה לפניו שנאמר
ויבא שם אל המערה וגו' ויאמר אל
ועמדת בחר וגו' והנה ה' עובר וגו'
(מלכים א' יט) וסמך סודיקים. שלט
שהוא דק ומופרש בה מדק בנדים
* ויש מחט אחרת סבה שנקראת מחט
של שקאין: אלמלי נשסיר בה נקב.
כפי מחט כשעבר עליהן הקציה כמו
שנאמר וסכתי כפי עליך עד עברי
(שמות ג'): דקדוקי תורה. רבינו
אמין וגמין מיעוטין אבין ורקין:
דקדוקי סופרים. שדקדוק האחרונים
מלבין משנת הראשונים: לא ילא.
דיעבד הוא: וממלי. דחון מחרש
דקאמר ממלי אפי' בדיעבד קאמר
ור' יוסי היא דפסל בדיעבד:
ולנפסלה הוא דלא. ובהא איכא
למימר דלפי' ר' יהודה מודה דהא
לא שמעין כל דפליג אלף בדיעבד:
מדמפא רבי יהודה. דקמין ר' יושא
יהודה מכשיר בקטן: לא דמי רישא
לפסולה וסיפא להכשירה לא גרסינן
ליה דלישנא יתירא הוא. אלא הי
גרסינן ודלמא רבי יהודה היא וברי
גווי קטן וסמורי מחרש כל הכל
כשירין לקרות אס המגילה חוץ
מחרש שוטב וקטן. הא כדאיכא
והא כדאיכא חרש למחילה ושוטה
אפילו בדיעבד: דל' כקטן של
הגיע למיעוט. למיעוט נקטב כגון בן
חשע וכן עשר כדאמרין ביומא
בפרק בתרא (דף פג.): כמאי
דקיימאסא כר' יהודה. ואלא שמעתי לן
אזי אמר רבי יהודה בלא השמיע
ללאוי כלל בדיעבד קאמר ולא
למחילה: אלא הא דנטיא כו' תורס.
ואש"פ שהוא לר' לנך ואין אנוני
שומעית הנכרה שהוא מנולא מפיו:
אלא חסא. צעית למיעוט דרבי יהודה
דאמר בלא השמיע ללאוי כלל אפילו
למחילה כי היכי דמיקום הא דר"י
בירס דר"ש בן פז אליהו והא דקא
מיפלגי בדיעבד להודיען כח דר'
יוסי: אלא הא דנטיא כו' מני:
לעולם

יש לומר דקיס ליה דגמרינן ברכת המזון מקריאת שמע:
ולא

חזון מדבר זה שג'רץ שישיע לאזו:
ורבי יהודה מבשרי קשה בזה:
 קטן מיירי אי בלא בעי
 לחיטון ואזי טעמא דפי יהודה
 דמבשרי מאז אחרין בקוף פ' בתמל
 דראש השנה (דף כט.) כל שאינו
 מחויב בדבר אין מוילא אחרים ידי
 וצבתו ואזי הגיע לחיטון טעמא
 דרבען דפסלי והלא כל האחרים נמי
 אין חייבין אלא מדרבען ואזי קשיא
 ואחאמי לא אחרין דאזי דרבען ומפיק
 דרבען דהכי נמי אחרין פ' מי שממו
 דביתרס ד: כ: וסס: דכן מבקר לאביו
 ואזי פ' שוהא קטן ויולא צברכמו
 ותוקי לה הכס כגון שאלה מות
 אזי כביה דהוי שיעורא דרבען ואזי
 קטן שחיבו דרבען ומפיק האז שאל
 אכל אלא שיעורא דרבען ואחאמי לא
 אחרין כן במגילה וכן פ' לולב שאל
 קטן (דף נח: וסס:) דאמר אין קטן
 מוילא [בקריתא הלל] ועינין אחריו
 מה (י) שכן אחרים מאזי שאל
 ממזכרת המון וי"ל דלעולם מיירי
 בקטן שבעי לחיטון ואזי פסלי
 רבען משום במגילה ליכא חיובא
 אפילו בגדולים אלא מדרבען וקטן
 אין מחויב אלא מדרבען אפילו בשאר
 ממונות וצבול ליכא אלא חד דרבען
 במגילה שאל קטן בשאר ממונות חייב
 דאורי' * ולא אחי מרי דרבען ומפיק
 חד דרבען אכל הייא דבהמ"ו מיירי
 שקטן אכל כדי שיעורא דהוי חיובא
 דאורייתא וליכא אלא חד דרבען ומפיק
 האז שאל אלא שאל שיעורא דרבען
 ומ"מ קשיא דאחרין * דרז שש
 ורז יוסף אמרי אגדתא גלילי פסחים
 ומוילא חכמים משום דסברי מזה
 בזמן הזה דרבען ולפי מה שפירש
 בזמן הוי אחי חייב דהוי מרי דרבען
 דהא קומא פטור מלומר האגדה
 ומפיק האחרים דחייבי מיהא דרבען
 וליכא בזה אלא חד דרבען * וי"ל
 דקומא עדיף מקטן שרי נגחייב כבר
 דמאורייתא משא"י כהנאו:

וידבר ר' יהודה ה"א * משום
לפסקי התם כרבי
הסודק דמק לאוקומי ממני כוונתי:
אלא הא דתניא לא יברך אדם
ברכת המזון
קשיא היכי מדמינן ברכת המזון
לקריאת שמע בשלמא מגילה איכא
למימר דסבר כמאן דאמר דלרין
בקריאת שמע השמעת אהן וסבר
דפקינן רבנן מגילה כעין דאורייתא
אבל ברכת המזון דהוי דאורייתא
וילא כמיז ביה שמע מנלן לתקן

ר"ב א מ"י מ"ב חס"ב
 חגילה הלכה ה סמג
 עשין ד טו"ע א"ח ס'
 תלמא סקין :
 ר"ב ב מ"י מ"ב חס"ב
 הלכה יד סמג עשין סה
 טו"ע י"ד ס' דעא סקין
 א וטו"ע א"ח ס' תלמא
 סקין :
 ר"ב ג מ"י ס"א חסבנות
 חגילה הלכה ז סמג
 עשין ד טו"ע א"ח ס'
 חרסמ סקין :
 ר"ב ד מ"י ס"א חסבנות
 חרסמ הלכה ז
 וטו"ע א"ח ס' קפד
 ס' :

[illegible]

יחסי אמר אל צא. מיום
שלא שמע ה'רחל
ביתו של יאקוב (אצל)
ואמרתי וילבס מתינת
היודת ארץ ולמכתה
וארץ. ורחל אה יעקב שפר
ה' ורחל קנת חש
בבדי שוטה ושמעתי
מבמה חש ורבי דרשות,
בדי שוטה רבי פסל
חש וני חן. ואמרתי
וילבס את בראייתה אפי'
בבאיתה. כלומר אפי'
ששנאם באחר כל אחי
ני דין. וסמך וסמך
ני יודת ומכשר בקטן.
וילבס דמיל כלל לאו
ני יודת אפי' דאם חן
קשיא דני יודת אורי
יודת. ופרקין כולה ר'
יודת אפי' חני יוני קטן
בקטן כלל אפי' העל
לחיות. ואמר נתנן פסק
ה' הכפריים מיתוקא א'
מעני אתון (לשונת) כולם
אפי' חני קטן

יבך פסול. אבל סיפא דקתני ר' יהודה מכשיר בקטן, הוא קטן (שלא) [שהגיע לחינוך] כולה ריעיבך אין לבתחילה לא, (ו') אלא הא דתני חרש המדבר ואינו שומע חורם תורם לבתחלה מני היא. וקשיא לן אי הכי היה לו להקשות אי הכי ילתי ר' יהודה היא, אלא הא דתניא לא יכרך אדם לבתחילה בימת המזון בלבו ואם בירך יצא כו'.

(וגילים) (להרגילם) למצוות. ואמר ר' יוחנן בן עשר בן ייא מחנכין אותן לשנות כו', וכך אמר כשו ואפילו לכתחילה כשו. ודחינן במאי אוקימנא למתניתין כ"י יהודה, וזו דאיעבר מכשיר אבל לכתחילה לא וז' יוסי לא לכתחילה ולא דיעבר מכשיר, הא דק' נן חדא מתת' מוהיב ליה, ונחמתינן ואלא מאי הא דחגי תרש תורם לכתחילה ר' יתו